

Competentieprofiel van de arts VG

Februari 2026

Inleiding

Werkwijze

Dit geactualiseerde competentieprofiel is opgesteld door een projectgroep die bestond uit de volgende artsen VG: N. Jelluma, H. Veeren, H. van der Laan, E. Bakker, A. Eisses, M. Vermaak en D. Vroege. De projectgroep is ondersteund door 3 bureau-medewerkers van de NVAVG (Nederlandse Vereniging Artsen Verstandelijk Gehandicapt).

Tijdens een aantal bijeenkomsten zijn voorstellen voor inhoudelijke en tekstuele herziening ingebracht die vervolgens in de projectgroep zijn besproken en definitief zijn geformuleerd. Hierbij is speciale aandacht geweest voor bondiger taalgebruik en de onderwerpen kwaliteit, duurzaamheid en innovatie.

Het concept geactualiseerde competentieprofiel is met het Bestuur van de NVAVG besproken.

Uitgangspunten

De competentiebeschrijvingen zijn uitgewerkt conform de CanMEDS systematiek. Bij de uitwerking van het competentieprofiel van de arts VG wordt aangesloten bij de algemene competenties van de medisch specialist. Dit betekent dat de specifieke competenties van de arts VG aanvullend zijn aan deze algemene competenties. De specifieke competenties staan voor de onmisbare elementen van een specialisme voor zover deze niet in de algemene competenties zijn gevat. Niet elke competentie heeft een specifiek voor de arts VG aanvullende beschrijving. Sommige specifieke competenties van de arts VG raken aan meerdere algemene competenties. Hierbij is echter steeds gekozen voor een ordening bij de meest leidende CanMEDS competentie.

De algemene CanMEDS competenties van de specialist zijn vet en zwart weergegeven in dit document.

Achtereenvolgens worden de volgende CanMEDS competentiegebieden behandeld:

1. Medisch handelen.

De arts VG is een expert in de specifieke medische zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. De arts VG bekijkt niet alleen de klacht, maar ook de bredere context van de patiënt.

2. Communicatie.

De arts VG communiceert duidelijk en stemt af op het niveau en de behoeften van de patiënt en het netwerk van de patiënt.

3. Samenwerking.

De arts VG werkt met andere zorgverleners en het netwerk van de patiënt samen, om de best passende zorg te bieden binnen de maatschappelijke mogelijkheden.

4. Kennis en wetenschap.

De arts VG past de meest actuele wetenschappelijke inzichten toe op de specifieke context van de patiënt en draagt bij aan de ontwikkeling en verspreiding van wetenschappelijke kennis.

5. Maatschappelijk handelen.

De arts VG is zich bewust van de impact van maatschappelijke ontwikkelingen op de medische zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. De arts VG is maatschappelijk betrokken en neemt verantwoordelijkheid voor het optimaal functioneren van de gezondheidszorg in de maatschappij.

6. Medisch leiderschap en organisatie.

De arts VG organiseert zijn eigen werkzaamheden vanuit een persoonlijke visie en een gemeenschappelijke visie van de vakgroep, de organisatie waarvoor de arts VG werkt en de beroepsvereniging. De arts VG toont leiderschap bij het verbeteren en innoveren van de medische zorg.

7. Professionaliteit en kwaliteit.

De arts VG is een moreel verantwoordelijke professional met expertise op het gebied van het maken van ethische afwegingen in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. De arts VG handelt naar actuele kennis en kunde en investeert in zijn vakbekwaamheid.

In de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking wordt meestal gesproken over cliënt. Waar patiënt staat kan ook cliënt gelezen worden.

In dit document wordt voor de leesbaarheid de mannelijke vorm 'hij' gebruikt. Waar dit staat, kan uiteraard ook 'zij' of 'die' worden gelezen.

De competenties

1. Competentiegebied Medisch handelen

1.1. De arts VG verleent handicapgebonden zorg en geen huisartsgeneeskundige zorg. De arts VG heeft adequate kennis van en vaardigheden in dit specifieke vakgebied.

De arts VG:

1. Is op de hoogte van de stand van zaken en ontwikkelingen in het eigen specialistische vakgebied en past deze kennis en vaardigheden toe.
2. Is op de hoogte van de stand van zaken en ontwikkelingen in relevante andere vakgebieden en past deze kennis en vaardigheden geïntegreerd toe.
3. Kent de richtlijnen en standaarden van de NVAVG en andere relevante beroepsgroepen, past deze adequaat toe en wijkt hier onderbouwd vanaf, indien nodig.
4. Heeft kennis van syndroom- en etiologiegebonden gezondheidsproblemen en past deze kennis toe.

1.2. De arts VG past effectief het geheel aan diagnostische, therapeutische en preventieve mogelijkheden van het vakgebied goed toe.

De arts VG:

1. Betreft bij de interpretatie van de klacht en de eventuele behandeling, ook de fysieke, psychische, sociale, culturele en levensbeschouwelijke achtergronden van de patiënt, zijn levensfase en gezondheidsgeschiedenis.
2. Relateert de klachten en de klachtpresentatie aan het ontwikkelingsprofiel van de patiënt.
3. Relateert de klachten en de klachtpresentatie aan de etiologie van de verstandelijke beperking en het bijbehorende risicoprofiel van de patiënt.
4. Gaat bewust en zorgvuldig om met de voor de doelgroep specifieke mate van onzekerheid, onder meer atypische presentatie van klachten, verminderde communicatie-

- mogelijkheden en het vaak complexe cliëntsysteem, en past het medisch handelen hierop aan.
5. Heeft kennis van op de doelgroep aangepaste onderzoeks- en behandelmethoden en past deze toe.
  6. Geeft proactief vorm aan preventie door het uitvoeren van gezondheidsbewakings- en screeningsprogramma's binnen het eigen vakgebied.
  7. Initieert en adviseert over het beleid bij infectieziekten en infectie uitbraken en bijbehorende interventies en preventieve maatregelen.

1.3. De arts VG biedt ethisch verantwoorde patiëntenzorg.

De arts VG:

1. Maakt afwegingen over interventies op basis van de mogelijkheden en beperkingen van de patiënt binnen zijn context en wat voor de patiënt van betekenis is.
2. Kiest bewust welke behandelingen ingezet worden en maakt daarbij zorgvuldige afwegingen.

2. Competentiegebied Communicatie

2.1. De arts VG bouwt effectieve behandelrelaties op met de patiënt en diens netwerk.

De arts VG:

1. Zorgt voor een veilige sfeer waarin de patiënt zich begrepen en gerespecteerd voelt.
2. Betreft, indien passend, het netwerk van de patiënt bij de besluitvorming.

2.2. De arts VG luistert goed en verkrijgt doelmatig relevante informatie.

De arts VG:

1. Toetst en verheldert zo nodig de hulpvraag.
2. Kan omgaan met incomplete en inconsistente informatie vanuit de patiënt, zijn netwerk en betrokken hulpverleners.
3. Verifieert of hij de informatie van de patiënt en/of zijn netwerk goed begrepen heeft en vraagt zo nodig door.

2.3. De arts VG bespreekt medische informatie zorgvuldig met patiënten en vertegenwoordigers.

De arts VG:

1. Gebruikt begrijpelijke taal en past zijn manier van communiceren aan op het ontwikkelingsniveau en de communicatievaardigheden van de patiënt.
2. Gebruikt zo nodig ondersteunde communicatie.
3. Gaat na of de patiënt en/of zijn netwerk de informatie hebben begrepen.

De competenties

2.4. De arts VG doet adequaat mondeling en schriftelijk verslag.

De arts VG:

1. Schrijft duidelijke en begrijpelijke verslagen voor collega's en andere zorgverleners.
2. Legt de verslagen vast in een elektronisch medisch dossier.
3. Richt verslaglegging op zo'n manier in, dat het gebruikt kan worden voor uitwisseling, kennisontwikkeling en onderzoek.
4. Schrijft waar nodig duidelijke en begrijpelijke verslagen voor patiënten en hun netwerk.

3. Competentiegebied Samenwerking

3.1. De arts VG overlegt doelmatig met collega's en andere zorgverleners.

De arts VG:

1. Maakt gebruik van regionale en landelijke expertise en netwerken van artsen VG en andere zorgverleners.
2. Maakt afspraken met andere zorgverleners over taakverdeling -en afbakening.

3.2. De arts VG verwijst adequaat.

De arts VG:

1. Is zich bewust van de grenzen van het eigen vakgebied.
2. Heeft kennis van het expertisegebied van relevante andere behandelaren en verwijst door wanneer hun expertise passender of aanvullend is.

3.3. De arts VG levert effectief intercollegiaal consult.

De arts VG:

1. Zet eigen expertise in binnen en buiten zorgorganisaties.
2. Draagt actief bij aan de implementatie en uitvoering van toegankelijke zorg door artsen VG binnen de regio, volgens geldende landelijke afspraken.
3. Is bereikbaar voor advies en consultatie aan andere behandelaren.

3.4. De arts VG draagt bij aan effectieve interdisciplinaire samenwerking.

De arts VG:

1. Maakt heldere afspraken over regievoering en afstemming binnen het multidisciplinaire team.
2. Zorgt voor integratie en coördinatie van de medische zorg.
3. Verleent generalistische geneeskundige zorg die is toegespitst op de specifieke zorgbehoeften van mensen met een verstandelijke beperking.
4. Signaleert knelpunten in samenwerkingsrelaties en bespreekt deze met als doel verbetering te bewerkstelligen.

5. Gaat constructief om met conflicterende belangen en inzichten.
6. Zoekt actief samenwerking op en onderhoudt duurzame netwerken.

4. Competentiegebied Kennis en wetenschap

4.1. De arts VG beschouwt en benut medische informatie kritisch.

De arts VG:

1. Beoordeelt medische informatie uit het eigen vakgebied en uit andere relevante vakgebieden kritisch en past deze toe bij klinische oordeelsvorming en besluitvorming.
2. Integreert algemene medische inzichten en populatie specifieke kenmerken.
3. Zoekt efficiënt in wetenschappelijke literatuur naar kennis en beoordeelt deze op kwaliteit.
4. Maakt gebruik van wetenschappelijke literatuur om vragen te beantwoorden en integreert deze inzichten in eigen handelen.
5. Gaat adequaat om met situaties waarin er weinig of geen evidence of practise based kennis voorhanden is en onderbouwt en beargumenteert de eigen besluitvorming in die situaties.

4.2. De arts VG draagt bij aan de wetenschappelijke ontwikkeling van het vakgebied.

De arts VG:

1. Draagt bij aan dataverzameling en wetenschappelijke onderbouwing van het vak.
2. Draagt bij aan ontwikkeling van kwaliteitsproducten zoals handreikingen en richtlijnen.
3. Signaleert en identificeert hiaten in wetenschappelijke vakkennis.
4. Implementeert nieuwe wetenschappelijke inzichten en kan belemmeringen hierin signaleren.

De competenties

4.3. De arts VG ontwikkelt en onderhoudt een persoonlijk ontwikkelplan.

De arts VG:

1. Formuleert leerdoelen in het kader van kwaliteitsvisitatie, scholing en opleiding, legt deze vast in een persoonlijk ontwikkelplan (POP) en evalueert dit periodiek.
2. Implementeert de leerresultaten in het eigen beroepshandelen.

4.4. De arts VG bevordert de deskundigheid van studenten, AIOS, collega's, patiënten en andere betrokkenen bij de gezondheidszorg.

De arts VG:

1. Deelt actief kennis en ervaring onder andere door onderwijs, instructie, voorlichting en publicatie.
2. Is zich bewust van de verschillende kennisniveaus van iedereen die bij zorg betrokken is.
3. Bevordert een optimaal leerklimaat binnen de eigen organisatie.
4. Bevordert een lerende en open houding in de samenwerking met partnerorganisaties.

5. Competentiegebied Maatschappelijk handelen

5.1. De arts VG kent en herkent de determinanten van ziekte en gezondheid.

De arts VG:

1. Herkent de determinanten van ongelijkheid en achterstand in gezondheid.
2. Identificeert risicogroepen en hun behoeften.
3. Is zich ervan bewust dat de context van de patiënt van invloed is op de gezondheid.
4. Bevordert het vermogen van de patiënt en zijn netwerk om verantwoordelijkheid te nemen voor eigen gezondheid en omgevingsbelasting, door gezondheidseducatie, leefstijladviezen en uitleg over duurzaamheid.

5.2. De arts VG bevordert de gezondheid van de patiënten en de gemeenschap als geheel.

De arts VG:

1. Draagt actief bij aan de beschikbaarheid van handicapgebonden medisch generalistische zorg in de nabije omgeving van de patiënt.
2. Levert een bijdrage aan maatschappelijke discussies over zorg aan mensen met een verstandelijke beperking.
3. Bevordert de emancipatie van mensen met een verstandelijke beperking.
4. Fungeert als ambassadeur voor goede handicapgebonden medische zorg bij mensen met een verstandelijke beperking.
5. Bewaakt en bevordert de belangen en de positie van de beroepsgroep en het vakgebied.

5.3. De arts VG handelt volgens de relevante wettelijke bepalingen.

De arts VG:

1. Kent de relevante wet- en regelgeving.
2. Kan de zorg vormgeven binnen de kaders van de relevante wet- en regelgeving.
3. Beoordeelt de mate van wilsbekwaamheid met inachtneming van wet- en regelgeving.
4. Ondersteunt de wilsbekwaamheid van de patiënt, onder andere door anderen hierop attent te maken.
5. Gaat zorgvuldig om met onvrijwillige zorg in het kader van de Wzd en WGBO en bouwt onvrijwillige zorg af waar mogelijk en zoekt naar alternatieven.

5.4. De arts VG treedt adequaat op bij incidenten in de zorg.

De arts VG:

1. Neemt maatregelen ter preventie van incidenten in de patiëntenzorg.
2. Spreekt anderen aan op (bijna) incidenten.
3. Past een 'Veilig melden incidenten procedure' toe.
4. Informeert de patiënt en/of zijn vertegenwoordiger over geldende klachtenprocedures.

5.5. De arts VG zet zich in voor een duurzame zorgsector en gezonde leefwereld.

De arts VG:

1. Is zich bewust van de relatie tussen gezondheid, klimaat en milieu.
2. Is zich bewust van de impact van de zorg op klimaat en milieu.
3. Laat duurzaamheid en kosten meewegen in de keuze voor behandeling en diagnostiek.

De competenties

6. Competentiegebied Medisch leiderschap en organisatie

6.1. De arts VG toont persoonlijk leiderschap.

De arts VG:

1. Ziet bij de organisatie van het werk toe op de duurzame inzetbaarheid van zichzelf en van anderen.
2. Neemt verantwoordelijkheid, is een voorbeeld voor anderen en is zichtbaar.
3. Spreekt anderen aan en geeft feedback.

6.2. De arts VG toont organisatorisch leiderschap.

De arts VG:

1. Neemt in diverse organisatorische verbanden verantwoordelijkheid voor de eigen rol en positie.
2. Zorgt voor een goede praktijkvoering en praktijkorganisatie.
3. Neemt een actieve rol in taakdelegatie, taakdifferentiatie en taakherschikking.
4. Bewaakt de uitvoering van gemandateerde en geprotocolleerde taken.
5. Komt op voor de belangen van patiënten, ook wanneer deze strijdig zijn met organisatorische belangen.
6. Geeft als deskundige op het gebied van medisch beleid gevraagd en ongevraagd advies.

6.3. De arts VG besteedt de beschikbare middelen voor de patiëntenzorg verantwoord.

De arts VG:

1. Stemt het medisch handelen af op de beschikbare middelen en personele capaciteit, met inachtneming van kwaliteit van zorg.

6.4. De arts VG gebruikt technologie voor optimale patiëntenzorg en kennisontwikkeling.

De arts VG:

1. Gebruikt de technologische mogelijkheden van het elektronisch medisch dossier en zorgt voor eenheid in taal.
2. Stimuleert het gebruik van relevante technologische innovaties in de zorg voor patiënten.

7. Competentiegebied Professionaliteit en kwaliteit

7.1. De arts VG levert patiëntenzorg op een integere, oprechte en betrokken wijze.

De arts VG:

1. Houdt betrokkenheid en distantie in balans.

2. Heeft inzicht in de eigen normen en waarden in relatie tot het professionele handelen.
3. Waarborgt de privacy van de patiënt.
4. Erkent en houdt rekening met etnische, culturele, religieuze en maatschappelijke diversiteit.

7.2. De arts VG vertoont adequaat persoonlijk en interpersoonlijk professioneel gedrag.

De arts VG:

1. Reflecteert op zijn eigen professionele handelen en toont zelfinzicht.
2. Kent de grenzen van de eigen competenties en handelt daarbinnen.
3. Voert zijn praktijk op transparante wijze en laat zich periodiek toetsen op persoonlijk en professioneel handelen.
4. Stelt zich leerbaar op, kan feedback vragen en ontvangen en kan professioneel omgaan met klachten en incidenten.
5. Werkt doorlopend, systematisch en doelgericht aan de ontwikkeling van zijn beroepsmatige functioneren.
6. Houdt balans tussen privé en werk om duurzaam inzetbaar te blijven.

7.3. De arts VG oefent de geneeskunde uit binnen de geldende ethische en juridische kaders van het beroep, waaronder de WGBO, Wkkgz, Wet BIG en de professionele en maatschappelijke normen voor zorgvuldig en integer handelen.

De arts VG:

1. Herkent, formuleert en analyseert ethische vraagstukken en komt tot morele oordeelsvorming.
2. Herkent en verwoordt juridische vraagstukken en kan in samenwerking met andere betrokkenen komen tot een oplossing binnen de grenzen van de relevante wetgeving.
3. Maakt ethische dilemma's bespreekbaar met zorgverleners, patiënten en hun netwerk en zet indien nodig interventies in.
4. Gaat zorgvuldig om met het spanningsveld tussen beroepsgeheim en goed hulpverlenerschap, ook in relatie tot multi-disciplinaire zorg.

7.4. Bevordert methodisch de kwaliteit van de medische zorg.

De arts VG:

1. Signaleert tekortkomingen en verbeterpunten in de kwaliteit van medische zorg binnen de eigen werksituatie en op regionaal en landelijk niveau.
2. Neemt deel aan en vervult een adviserende of sturende rol bij planmatige kwaliteitsverbetering.

Begrippenlijst

Begrippenlijst

AIOS	Arts in opleiding tot specialist.
Arts VG	Arts verstandelijk gehandicapten.
CanMeds	Canadian Medical Education Directives for Specialists. Dit raamwerk van competenties wordt in Nederland gebruikt voor zorgprofessionals.
Multidisciplinair	Professionals uit verschillende beroepsgroepen.
Netwerk (van de patiënt)	Alle betrokkenen bij de patiënt. Hieronder vallen vrienden, kennissen, familie en wettelijk vertegenwoordiger en tevens professionals, zoals persoonlijk begeleider of gedragskundige.
Onvrijwillige zorg	Zorg waartegen de cliënt of zijn vertegenwoordiger zich verzet.
Professionele standaard	Beste manier van handelen in een specifieke situatie met inachtneming van recente inzichten en evidence, zoals neergelegd in richtlijnen en protocollen van de beroepsgroep dan wel het handelen zoals van een gemiddeld ervaren en bekwame beroepsgenoot in gelijke omstandigheden had mogen worden verwacht.
Relevante vakgebieden	Medische vakgebieden die betrokken kunnen zijn bij de medische zorg van patiënten met een verstandelijke beperking. Bijvoorbeeld: huisartsgeneeskunde, revalidatiegeneeskunde, psychiatrie, klinische genetica.

Nederlandse Vereniging Artsen Verstandelijk Gehandicapten (NVAVG)
Van Deventerlaan 31-51
3528 AG Utrecht
E-mail: secretariaat@nvavg.nl